

YUMURTA TAVUKÇULUĞUNDA BÜYÜTME-GELİŞTİRME KAFESLERİ

Dr. Ali ALTAN
Dr. Özge ALTAN
E. Ü. Ziraat Fakültesi
Zootečni Bölümü

Ticari yumurta tavukçuluğunda, üretim* döneminde kafes kullanımı çok yaygınlaşmıştır. Bu oran; tüm dünyada %70 civarında, İngiltere ve Amerika'da ise %90'ları geçmiş durumdadır. Ülkemizde işletme bazında kafes kullanımı altmışlı yılların sonunda başlamasına karşın, son yıllarda çok hızlı bir kullanım alanı bulmuştur. Kesin bir değer vermek güç ise de kafes lehinde gelişmeler hızla artmaktadır.

Büyütme ve Geliştirme Dönemlerinde kafes kullanımı, üretim kafeslerine kıyasla daha az yaygındır. Örneğin Amerika'da bu dönemde kafes kullanım oranı %32 civarındadır. Ülkemizde ise bu dönemlerde kafeste barındırma yok denecek kadar azdır. Ancak son yıllarda kafes yapımcısı bazı firmalar bu konuda çalışmalara başlamışlar, üreticilerden de ilgi görmüşlerdir. Kısa zamanda tavukçuluk işletmelerinde, özellikle de üreticiler arasında "yarka yetiştiricisi" adıyla isimlendirilen işletmelerde geniş kullanım alanı bulacağı sanılmaktadır.

Büyütme ve geliştirme döneminde bugün 5 farklı uygulama şekli vardır. Bunlar :

1. Altlıklı kümeste büyütme, tel tabanlı kümeste geliştirme yöntemi,
2. Büyütme ve geliştirme dönemlerinde altlıklı kümeste barındırma yöntemi,
3. Tel tabanlı kümeste büyütme, altlıklı kümeste geliştirme yöntemi,
4. Büyütme ve geliştirme dönemlerinde tel tabanlı kümeste barındırma yöntemi,
5. Büyütme ve geliştirme dönemlerinde kafeste barındırma yöntemi.

* Bu yazımızda, ticari yumurta üretim amaçlı yetiştiricilikte 0-6 haftalar arası "Büyütme", 6-20 haftalar arası "Geliştirme", 20-72 haftalar arası "Üretim" dönemleri olarak adlandırılmıştır.

Ülkemizde, büyütme ve geliştirme dönemlerinde, altlıklı kümeste barındırma en yaygın uygulanan yöntemdir. Bu yazıda büyütme ve geliştirme dönemlerinde kafeste barındırma yöntemi açıklanarak üreticilerin bilgisine sunulması amaçlanmıştır.

Büyütme ve geliştirme dönemlerinde kafeste barındırma yönteminin 3 farklı uygulama şekli vardır.

1. Büyütme dönemi ayrı, geliştirme dönemi ayrı kafeste barındırma

Büyütme ve geliştirme dönemleri ayrı ayrı kafelerde yapılmaktadır. Bu durumda hayvanlar 0-6 haftalar arasında büyütme kafelerinde; 6-14, 6-18 veya 6-20 haftalar arasında da geliştirme kafelerinde barındırılmaktadır. Bu barındırma şeklinde büyütme ve geliştirme kafesleri ya ayrı ayrı kümeslere veya bir kümeste farklı bölmelere yerleştirilmektedir.

Bu sistemin olumlu ve olumsuz yanları şöyle sıralanabilir.

Olumlu yanları :

- a. Çok katlı birimler yapıldığından kümes taban alanından daha etkin yararlanılır.
- b. Kafes konstrüksiyonu basitleştirildiğinden, kafes maliyeti düşer.
- c. Büyütme dönemindeki ısıtma giderleri düşüktür.

Olumsuz yanları :

- a. Büyütme döneminde fazla zaman boşluğu yaratılacağından, bu durum geliştirme dönemi maliyetini artırır.
- b. Dönemler arasındaki süre dengelenmek istendiği zaman, temizlik için geçen boş zaman açısından sorunlar çıkar.
- c. Taşıma işlemi nedeniyle stres etkisi yaratılır.

2. Büyütme ve geliştirme dönemlerinde aynı kafeste barındırma

Bu uygulama sisteminde kullanılan kafes, hem büyütme hem geliştirme amaçlıdır. Büyütme döneminin başında civcivler kafes gözlerinin yarısına yerleştirilir. Altıncı ve sekizinci haftalardan sonra tüm kafes gözlerine dağıtılır. Örneğin, 4 katlı batarya sistemi bir kafeste, günlük civcivler 2. ve 3. katlara yerleştirilir. Bu katlarda 6. ve 8. haftalara kadar kalırlar. Daha sonra piliçler 1. 2.

3. ve 4. katlara eşit olarak dağıtılırlar. Böylece 1. ve 4. katlara büyütme donanımları konmamış olur. Bu, uygulamada üzerinde önemle durulması gereken teknik bir ayrıntıdır.

Bu sistemin olumlu ve olumsuz yanları şöyle sıralanabilir.

Olumlu yanları :

- a. Büyütme dönemi sonunda taşıma işlemi olmadığı için, stres etkisi ve taşıma ücreti yoktur.
- b. Genelde boş geçen zaman azdır.
- c. İşçilik ücretleri (aşuların bazıları ile gaga kesimi üretim kafeslerine taşınırken yapılabileceğinden) düşüktür.

Olumsuz yanları :

- a. Büyütme kafes kümeslerindeki yerleşim sıklığına göre, barındırma fiyatı daha yüksektir.
- b. Büyütme döneminde yerleşim sıklığı düşük olduğundan, bu dönemde kümes ısıtma giderleri yüksektir.

3. Büyütme, geliştirme ve üretim dönemlerinde aynı kafeste barındırma :

Bu sistemde büyütme, geliştirme ve üretim dönemleri aynı kafeste yapılmaktadır. Ayrı bir büyütme ve üretim kümesine gerek yoktur. Kafesler, daha önce açıklanan ilk iki sistemde kullanılan kafeslere benzer biçimdedir. Yalnız, yemlik ve kafes tabanı yumurta üretimine uygun şekilde düzenlenmiştir. Barındırma süresi 0 - 72 haftalar arasındadır.

Buraya kadar büyütme ve geliştirme döneminde kafeste barındırma yönteminin 3 farklı uygulama şekli açıklanmıştır. Ülkemizde son yıllarda (sayıları çok az da olsa) yapımına başlanan kafesler "Büyütme ve Geliştirme Dönemleri Aynı Kafeste Barındırma" sistemine uygundur. Bunedenle yazımızın bunda sonraki bölümünde bu sisteme uygun kafes şekli üzerinde açıklamalar yapılmış, kafes sistemleri, kafes ölçüsü, kafes taban materyali, taban eğimi kafes taban alanı gereksinimi, suluklar ve yemlikler gibi kafes özellikleri incelenmiştir.

Kafes sistemleri :

Tek katlı, batarya ve Kaliforniya kafes sistemleri kullanılabilir. Batarya ve Kaliforniya sistemlerinde kat sayısı iki veya daha fazla olabilir.

Kafes ölçüleri :

Kafes ölçüleri, kafes sistemlerine ve kafes yapımcılarına bağlı olarak büyük farklılık göstermektedir.

Bu bölümde bir kafes gözü ele alınmıştır. Göz ölçüleri derinlik, genişlik ve yükseklik olarak verilmiştir.

En yaygın kullanılan genişlik ve derinlik ölçüleri (55.0 x 61.0 cm.), (61.0 x 61.0 cm.), (61.0 x 68.6 cm.) ve (61.0 x 91.4 cm.) dir. Yükseklik 31 - 41 cm. arasında değişim gösterir. Ön ve arka yükseklikler birbirine eşittir.

Taban materyali :

Taban yapımında 1.6, 2.0 ve 2.4 mm. çapında galvanizli tel kullanılır. Plastik kaplı teller de kullanılabilir. Taban tel örgü - lerinin ölçüleri (25x12.5 mm) veya (19x19 mm) dir. (51x13 mm) veya (25 x 25 mm) ölçülerinde de yapılabilir. Tel örgü açıklığı 12 mm. den büyük olduğu durumlarda ilk 2 hafta örgü açıklıkları en az 12 mm olan plastik aklar veya kağıt kullanılması gerekir.

Taban eğimi :

Taban eğimine gerek yoktur. Yalnız, yemliğin ön kenarında, yukarı doğru çok az bir eğim verilebilir.

Kafes taban alanı gereksinimi (yerleşim sıklığı) :

Kafes taban alanı gereksinimi 0-6 haftalar arası yaklaşık 160 cm²/civciv, 6-20 haftalar arası ise yaklaşık 350 cm²/piliç olarak hesaplanmalıdır.

Suluklar :

Oluk, kap, damla tipi suluklar, kullanılabilir. Kullanılan suluk tipi ne olursa olsun civciver büyüdüleri zamanda yeterli olacak şekilde plânlanmalıdır. Ayrıca sulukların yükseklikleri ayarlanabilir olmalıdır.

Yemlikler :

En yaygın kullanılan yemlik tipi oluk (yalak) yemliklerdir. Bu yemliklerin yükseklikleri ayarlanabilir olmalıdır. İlk 6 hafta için gerekli yemlik uzunluğu civciv başına 2.5 cm. dir. Yemlikler elle veya otomatik olarak doldurulabilir. Civcivler kafese alındıktan 3 saat sonra yem yiyebilmelidir. Bu nedenle ya yemlikler 2 gün boyunca ağzına kadar yemle doldurulmalı ya da kafes tabanına kağıt serilerek, kağıt üzerine yem dökülmelidir. Böylece civcivlerin yemi kolayca bulması sağlanmalıdır.

Yukarıda teknik özellikleri açıklanan kafeste barındırma sisteminin, altlıklı kümeslerde barındırma sistemine göre birçok olumlu yönlerinin olduğu kuşkusuzdur. Tavukçulukta ileri gitmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de kafeste büyütme zaman içinde yaygın bir kullanım alanı (üretim kafeslerinde olduğu gibi) bulacaktır.